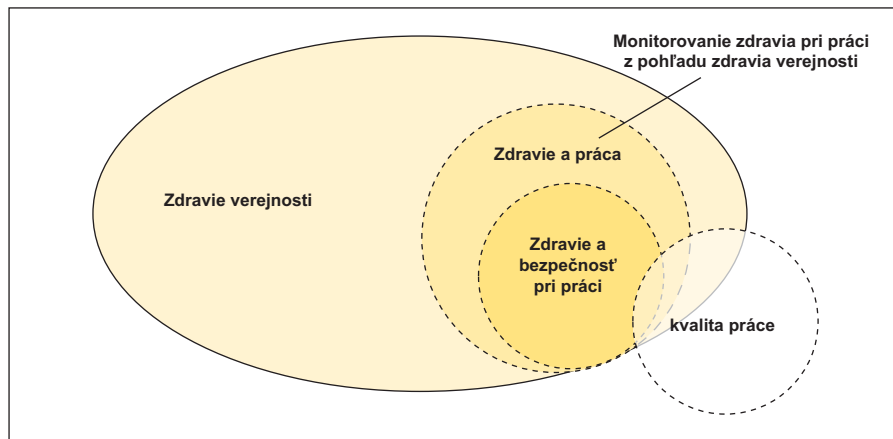

Vplyv práce na zdravie verejnosti

Je známe, že práca je jedným z najdôležitejších determinantov zdravotného stavu obyvateľstva. To by sa malo odrážať v európskych monitorovacích systémoch verejného zdravia. A preto projekt Zdravie pri práci stanovil ukazovatele tak, aby odhalili, aký má práca vplyv na zdravie verejnosti a umožnili zavedenie monitorovania zdravia pri práci na európskej úrovni.

V projekte bola už oblasť monitoringu zdravia pri práci definovaná vo vzťahu k iným monitorovacím systémom, najmä v oblasti pracovného zdravia a bezpečnosti pri práci a kvality práce. Toto je znázornené v nižšie uvedenom obrázku 1.

Obr. 1: Oblasť monitorovania zdravia pri práci z pohľadu zdravia verejnosti.

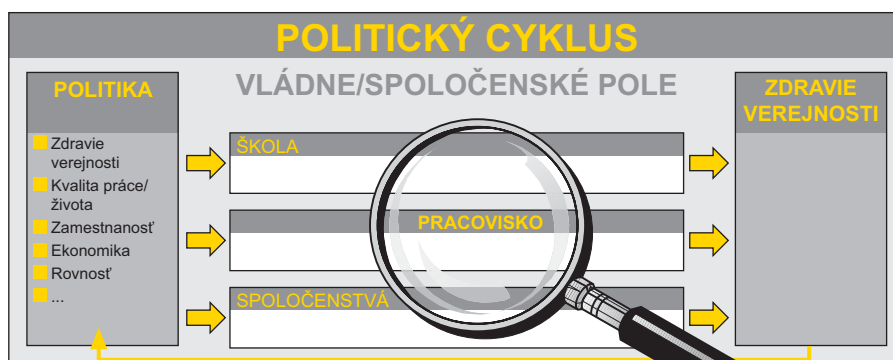
Monitorovanie zdravia ako politický cyklus

Monitorovanie zdravia pri práci by malo poskytnúť prehľad zdravotného stavu pracovnej sily. S využitím tejto informácie môžeme podniknúť nevyhnutné kroky a zostaviť odporúčania pre činnosti súvisiace so zdravím pri práci. Monitorovanie zdravia by mohlo a malo byť využívané ako nástroj pre politikov, aby stanovili špecifické ciele a kontrolovali ich zavedenia. Mal by sa zvažovať všeobecný priebeh činností v rôznych prostrediach, pracovné miesto, spoločenstvá alebo školy, kde sa prispôbujú strategické politiky vysokej úrovne špecifickým prostrediam a sú zavádzané zodpovedajúce aktivity, ktoré majú nepochybne vplyv na ľudí v týchto prostrediach a na zdravie verejnosti všeobecne. Výsledný dopad na zdravie znovu vplýva na nové politiky. Toto sa môže považovať za politický cyklus (obr. 2).

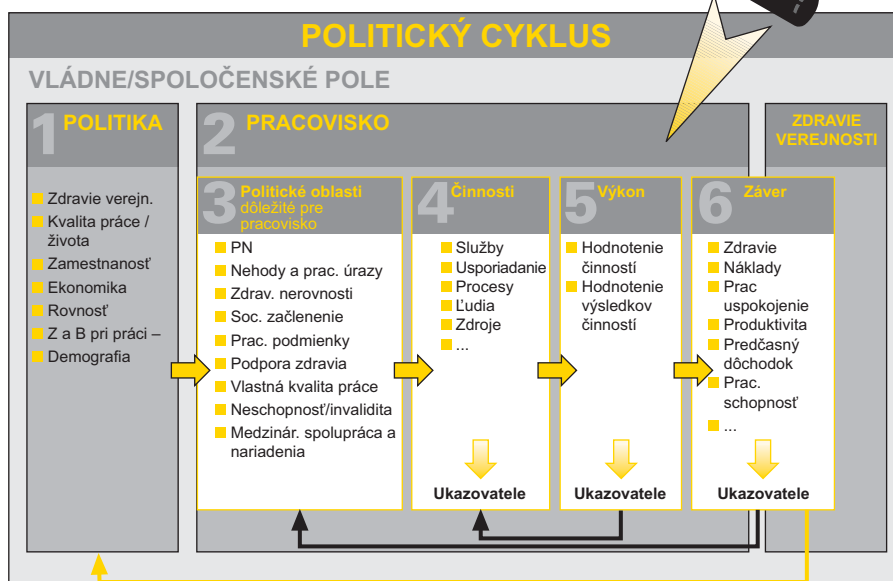
Nasledujúci politický cyklus je špeciálne navrhnutý pre „pracovisko ako prostredie“ (obr.3):

Nasledujúce politiky sú v súčasnosti najvhodnejšími pre pracovisko a pre závery verejného zdravia:

- Optimalizácia riadenia pracovnej neschopnosti
- Prevencia úrazov pri práci a chorôb z povolania
- Redukovanie zdravotných nerovností
- Podpora sociálneho začlenenia
- Zlepšenie pracovných podmienok
- Podpora zlepšenia zdravia
- Zvýšenie účinnosti manažmentu invalidity
- Zlepšenie vlastnej kvality práce
- Rozšírenie dohody o medzinárodnej spolupráci a nariadenia

Obr. 2: Politický cyklus v rôznych prostrediach.

Obr. 3: Model politického cyklu monitorovania zdravia pri práci z pohľadu zdravia verejnosti.

Tento model zobrazuje oblasť práce a zdravia v súvislosti so širším politickým prostredím: Vládne/sociálne pole vymedzuje politiku (1) pokrývajúcu širokú škálu oblastí (napr. zdravie verejnosti, kvalita života, rovnosť, zdravie a bezpečnosť pri práci atď.). Zahŕňajú politiku, ktorá je vhodná pre pracovisko (2), ako sú "redukovanie zdravotných nerovností", "optimalizácia manažmentu práceneschopnosti" alebo "zlepšenie pracovných podmienok" (3), ktoré majú následne podstatný vplyv na zdravotný stav pracovnej sily. Tento proces môže byť monitorovaný v rámci štruktúry monitorového systému zdravia pri práci. Ukazovatele môžu odrážať činnosti (4) realizované na pracovnom mieste, výkon (5) a konečný výsledok (6).

Politický cyklus pre riadenie v čase pracovnej neschopnosti

Ako takýto politický cyklus pre monitorovanie zdravia pri práci funguje napr. v prípade neprítomnosti v čase choroby? Čeliac vysokej práceneschopnosti, môže vláda prísť s aktivitami na prevenciu chorobnosti na pracovisku (podporovaním aktivít na zlepšenie pracovného prostredia alebo zabezpečovaním školenia pre manažment a uľahčiť skorší návrat do práce ľuďom, ktorí boli chorí (t.j. stanoviť potrebu rehabilitácie vo včasnej fáze). Ako dôsledok sa zlepšia pracovné podmienky, rehabilitácia sa uskutoční skôr a zamestnanci sa budú tešiť z lepšej kvality života. Konečný výsledok pre zdravie verejnosti je zníženie miery ochorení a nemocenských dávok. Každé z týchto štádií sa môže odzrkadliť v monitorujúcom systéme zdravia pri práci. Pre každú oblasť sa poskytnú ukazovatele, ktoré sú vhodné na monitorovanie príslušného politického cyklu opísaného vyššie.

WORKHEALTH navrhuje užší zoznam ukazovateľov

Pre zavedenie monitorovania zdravia pri práci na európskej úrovni je nevyhnutné mať stručný zoznam prijateľných ukazovateľov. Tieto sú vytyčené v užšom zozname nižšie. Boli vybrané odborníkmi a zhodnotené z hľadiska zdravia verejnosti, zdravia a bezpečnosti pri práci, pracovnej inšpekcie a perspektív sociálneho poistenia. Ukazovatele výsledkov zdravia a zdravotného systému odrážajú dopady pracovných podmienok. Preto do istej miery musia byť ukazovatele rozdelené na ekonomické oblasti a pracovné, aby ukázali súvislosti práce a ochorenia. Využitím navrhnutého užšieho zoznamu by monitorovanie zdravia pri práci mohlo vyprodukovať predbežný zoznam národných a európskych problémov týkajúcich sa zdravia pri práci. Potom sa môže uskutočniť detailnejšia analýza, z ktorej môže byť odvodené akčné plány.

Porovnateľnosť údajov

Porovnanie medzi dostupnými údajmi by malo byť urobené obozretne. Bežne zhromaždené údaje napr. o chorobách z povolania, úrazoch pri práci alebo neprítomnosť v čase choroby môžu do značnej miery závisieť od štruktúry a organizácie v príslušnej oblasti každej krajiny a na iných miestnych parametroch. Na druhej strane, údaje o krajine vyplývajúce z prieskumov, akým je Európsky prieskum o pracovných podmienkach sú vo všeobecnosti menej skreslené, hoci kultúrne rozdiely môžu takisto ovplyvniť uvedený vzorec správania. Tieto problémy by sme mali mať na mysli, keď vytvárame porovnania medzi krajinami s využitím vyššie spomenutých ukazovateľov. Namiesto toho by mohlo byť vhodnejšie monitorovať zmeny v trendoch za isté časové obdobie v každej krajine.

Tabuľka 1: Užší zoznam ukazovateľov

Spoločné ukazovatele	Operačné ukazovatele	Držiteľ údajov
Úrazy pri práci	Vid' ESAW pre operačné definície; napr. miera dopadu vážnych úrazov pri práci	Eurostat
Choroby z povolania	Vid' EODS pre operačné definície; napr. počet rozoznaných chorôb z povolania podľa ekonomickej aktivity a choroby na 100 000 pracovníkov zaznamenaných systémom	Eurostat
Ohrozenie zdravia pri práci	% zamestnancov, ktorí si myslia, že ich zdravie alebo bezpečnosť je ohrozená kvôli práci	Európsky fond
Pracovná neschopnosť	% zamestnaných ľudí neprítomných v práci v potrebnom týždni kvôli vlastnej chorobe, zraneniu alebo dočasnej invalidite	Eurostat
invalidita	Napr. Relatívna pravdepodobnosť prítomnosti v práci s miernou alebo žiadnou invaliditou v porovnaní s ľuďmi s ťažkou invaliditou; % zamestnancov, ktoré udáva, že majú dlhotrvajúci zdravotný problém alebo invaliditu, ktorá sa týka povolania	Eurostat
Výskyt ochorenia	Morbidita (prevalencia alebo incidencia) podľa hlavných skupín ICD rozvrstvených podľa zamestnaní a ekonomických sektorov	Momentálne žiadne dostupné údaje
Kvalita práce	Napr. poukazuje na niekoľko hľadísk pracovných podmienok (fyzické pracovné podmienky, psychické pracovné podmienky, samostatnosť pri práci, intenzita práce)	Eurostat; Európsky fond
Aktivity podpory zdravia	Napr. % podnikov, ktorí realizujú informačné, zdravie podporujúce, kampane o zdraví na pracovisku	Momentálne žiadne dostupné údaje
Opätovné začlenenie/rehabilitácia	Napr. % podnikov/inštitúcií, ktoré vykonávajú opatrenia pre opätovné začlenenie personálu (najmä postihnutého personálu) keď sa vrátia do práce po dlhšej dobe zo zdravotnej dovolenky	Momentálne žiadne dostupné údaje
Dodržiavanie nariadení OHS	Napr. % ILO OHS dohód ratifikovaných členskými štátmi; % podnikov, ktorí sa prispôbujú právnym predpisom	ILO
Náklady na hodnotenie bezpečnosti a zdravia pri práci	Napr. % celkových nákladov na zdravie alebo % HNP/HDP	Momentálne žiadne dostupné údaje

Skratky: EODS = Európske štatistiky o chorobách z povolania, ESAW = Európske štatistiky o úrazoch pri práci, ILO = Medzinárodná organizácia práce

Odborníci zo 14. európskych krajín tvorili projektovú skupinu a tá bola koordinovaná federálnym združením BKK z Nemecka. Správa a ďalšie informácie sú dostupné na WORKHEALTH@bkk-bv.de a www.enwhp.org (vyhľadávaný termín: WORKHEALTH). Projekt WORKHEALTH bol podporený Európskou komisiou (2002-2004). Ani Európska komisia ani osoby konajúce v jej prospech nie sú zodpovedné za využitie tejto informácie. Print 2005

SK

